

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 13 kwietnia 2016 r.

Sąd Okręgowy w Siedlcach Wydział I Cywilny w składzie następującym :

Przewodnicząca SSO Małgorzata Chomiuk

Protokolant st. sekr. sąd. Iwona Bierkat

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 30 marca 2016 r. w Siedlcach

sprawy z powództwa B. K.

przeciwko (...) S.A. z siedzibą w K.

o ochronę własności i zapłatę

I. oddała powództwo,

II. zasądza od B. K. na rzecz (...) S.A. z siedzibą w K. kwotę 7.217 (siedem tysięcy dwieście siedemnaście) zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego,

III. odstępuje od obciążania B. K. obowiązkiem zapłaty na rzecz Skarbu Państwa nieuiszczonych kosztów sądowych.

Sygn. akt I C 611/11

UZASADNIENIE

B. K. wniosła o zasądzenie na jej rzecz od (...) S.A. z siedzibą w K. kwoty 560.000 zł z ustawowymi odsetkami od dnia wniesienia powództwa, tytułem wynagrodzenia za bezumowne korzystanie z gruntu działki o numerze (...), położonej w S. przy ul. (...), dla której Sąd Rejonowy w Mińsku Mazowieckim Wydział Ksiąg Wieczystych prowadzi księgę wieczystą nr (...). Ponadto B. K. wniosła o nakazanie pozwanej spółce przywrócenia stanu zgodnego z prawem i zakazanie dalszych naruszeń prawa własności gruntu działki nr (...) położonej w S. przy ul. (...), dla której Sąd Rejonowy w Mińsku Mazowieckim Wydział Ksiąg Wieczystych prowadzi księgę wieczystą nr (...), w ten sposób, aby zobowiązać pozwaną do usunięcia z wymienionej działki gruntu urządzeń elektroenergetycznych, które naruszają realizację przysługującego powódce prawa własności. B. K. wniosła także o zasądzenie na jej rzecz od pozwanego zwrotu kosztów procesu.

W uzasadnieniu swego żądania powódka wskazała, iż od 1991 roku jest właścicielem nieruchomości składającej się z działki nr (...) położonej w S. przy ul. (...), dla której Sąd Rejonowy w Mińsku Mazowieckim Wydział Ksiąg Wieczystych prowadzi księgę wieczystą nr (...). Na nieruchomości tej znajdują się urządzenia elektroenergetyczne stanowiące własność pozwanej, a składające się z linii wysokiego napięcia. Powódka wskazała, iż ani ona, ani jej poprzednicy prawni nigdy nie wyrażali dla pozwanej zgody na korzystanie z gruntu w takim zakresie. Przebieg linii znacznie utrudnia powódce korzystanie z nieruchomości, m.in. jej zabudowę. Powierzchnia działki (...) zajęta pod linię średniego napięcia według pomiaru powódki wynosi 1400 mkw, a liczona wraz z pasem ochronnym 3.000 mkw. Powódka wskazała, iż niezależnie od roszczenia o ochronę prawa własności dochodzi wynagrodzenia za bezumowne korzystanie z gruntu za okres ostatnich 10 lat. Powódka oszacowała wysokość wynagrodzenia za korzystanie z gruntu na kwotę 40.000 zł rocznie, przyjmując jako miarodajną wysokość czynszu, jakie pobiera gmina za dzierżawę gruntów

o podobnej charakterystyce. B. K. wskazała, iż jej wezwanie skierowane do pozwanej, a dotyczące dobrowolnego usunięcia urządzeń przesyłowych z nieruchomości stanowiących jej własność pozostało bez odpowiedzi.

W odpowiedzi na pozew (...) S.A. z siedzibą w K. wniósł o oddalenie powództwa w całości i zasądzenie od powódki na rzecz pozwanego zwrotu kosztów procesu wraz z kosztami zastępstwa procesowego.

W obszernym uzasadnieniu swego stanowiska pozwany wskazał, iż powództwo zasługuje na oddalenie, ponieważ pozwana dysponuje trwałym tytułem prawnym do korzystania z nieruchomości powódki w postaci służebności gruntowej o treści służebności przesyłu. Pozwany wskazał, iż przez nieruchomość powódki przebiega linia elektroenergetyczna 220 kV relacji M. – M. wchodząca w skład przedsiębiorstwa pozwanej. Przedmiotowa linia została wybudowana w dniach od 12.06.1965 r do 15.12.1966 r przez Biuro (...) w Ł., a następnie przekazana do eksploatacji Zakładom (...), Zakładowi (...). Zatwierdzenie protokołów odbioru technicznego linii oraz wniosku o przekazanie linii do eksploatacji nastąpiło pismem z dnia 9 lutego 1967 r. Pozwany wskazał, iż przebieg linii przez nieruchomość powódki od chwili rozpoczęcia eksploatacji do dnia dzisiejszego nie zmieniła się. Linia jest poddawana systematycznym oględzinom, konserwacjom oraz zabiegom modernizacyjnym. Eksploatacja linii trwa nieprzerwanie od chwili jej wybudowania do dnia dzisiejszego. Pozwany opisał szczegółowo w jaki sposób przeszły na niego prawa i obowiązki związane z własnością linii elektroenergetycznej 220 kV M. – M.. Pozwany podniósł zarzut nabycia służebności gruntowej o treści służebności przesyłu przez zasiedzenie. Powołał się w tym zakresie na treść przepisu art. 292 k.c. oraz orzecznictwo Sądu Najwyższego. Pozwany wskazał, iż skoro rozpoczęcie eksploatacji nastąpiło z dniem 09.02.1967 r, tym samym przedmiotowa służebność została z tym dniem objęta w posiadanie przez poprzedników prawnych pozwanego, a samo posiadanie służebności odbywało się w imieniu i na rzecz Skarbu Państwa działającego w ramach dominium. Pozwany podniósł, iż zgodnie z obowiązującymi w dacie objęcia w posiadanie służebności przepisami dotyczącymi okresów posiadania niezbędnych do zasiedzenia, nawet przyjmując złą wiarę Skarbu Państwa jako posiadacza służebności, do jej zasiedzenia doszłoby w 1987 r. Na poparcie swoich twierdzeń pozwany przytoczył bogate orzecznictwo Sądu Najwyższego w tym zakresie. Powyższe, zdaniem pozwanego pozwala na przyjęcie, że pozwana dysponuje skutecznym wobec powódki uprawnieniem do władania rzeczą, o którym mowa w art. 222 k.c. Zatem żądania powódki określone w pozwie są pozbawione jakichkolwiek podstaw i zasługują na oddalenie.

Sąd ustalił, co następuje:

B. K. jest właścicielem działki oznaczonej nr ew. (...), opisanej w księdze wieczystej jako niezabudowanej położonej w S. na mocy umowy przekazania gospodarstwa rolnego zawartej w dniu 19.02.1991 r. Własność przedmiotowej działki powódka nabyła od swoich rodziców. W okresie przed uzyskaniem prawa własności przez rodziców powódki, działka stanowiła własność rodziców matki B. K.. (wyjaśnienia B. K. składane w toku sprawy, odpis księgi wieczystej k. 116 -118v, umowa przekazania gospodarstwa rolnego k. 119 - 122v)

Przez działkę należącą do powódki przebiega linia elektroenergetyczna 220 kV relacji M. – M. wchodząca w skład przedsiębiorstwa pozwanej. Linia przebiega nad południowym skrajem działki, na działce nie są usytuowane żadne słupy. Przedmiotowa linia została wybudowana w dniach od 12.06.1965 r do 15.12.1966 r przez Biuro (...) w Ł., a następnie przekazana do eksploatacji Zakładom (...), Zakładowi (...). Zatwierdzenie protokołów odbioru technicznego linii oraz wniosku o przekazanie linii do eksploatacji nastąpiło pismem z dnia 9 lutego 1967 r. Przebieg linii przez nieruchomość powódki od chwili rozpoczęcia eksploatacji do dnia dzisiejszego nie zmieniła się. Linia jest poddawana systematycznym oględzinom, konserwacjom oraz zabiegom modernizacyjnym. Eksploatacja linii trwa nieprzerwanie od chwili jej wybudowania do dnia dzisiejszego. (zatwierdzenie protokołu odbioru technicznego linii 220 kV M. – M. k. 51, protokół z przekazania linii 220 kV M. – M. dla robót malarskich wykonywanych bez wyłączenia linii spod napięcia k. 52, pismo dotyczące drgań przewodów linii 220 kV M. – M. k. 85, zeznania świadków: K. S. i W. Z. k. 79 – 80v)

Zakład (...) w W. do 31.12.1988 r funkcjonował jako jednostka organizacyjna przedsiębiorstwa państwowego (...) w W.. Na mocy zarządzenia nr (...)z dniem 1 stycznia 1989 r w wyniku podziału (...)w W. zostało utworzone przedsiębiorstwo państwowe pod nazwą Zakład (...) w W.. Zgodnie z § 2 ww. zarządzenia przedsiębiorstwu przydzielono składniki mienia powstałego z podziału przedsiębiorstwa pod nazwą: (...) w W.. Na mocy zarządzenia nr (...)Ministra Przemysłu

i Handlu z dnia 9 lipca 1993 r w sprawie: podziału przedsiębiorstwa państwowego pod nazwą Zakład (...) w W. i przekształcenia przedsiębiorstwa państwowego pod nazwą Zakład (...) w W. w jednoosobową spółkę Skarbu Państwa dokonano z dniem 12 lipca 1993 r podziału przedsiębiorstwa państwowego pod nazwą Zakład (...) w W. w celu wniesienia przez Skarb Państwa zorganizowanej części mienia przedsiębiorstwa do spółki akcyjnej (...) S.A. w W.. Jednym ze składników majątkowych przekazywanych do spółki (...) S.A. była linia elektroenergetyczna 220 kV M. – M., w tym jej odcinek przechodzący przez nieruchomości powódki. Przekazanie przez Zakład (...) w w. spółce (...)S.A. linii 220 kV M. – M. , a także stacji M. i M. nastąpiło z dniem 30 czerwca 1993 r (zarządzenie nr (...) Prezesa Rady Ministrów wraz z załącznikiem k. 200- 207, zarządzenie nr (...)Ministra Przemysłu k. 208 – 210, protokół z działania komisji ds. przejęcia sieci elektroenergetycznych o napięciu 400 i 220 kV z (...) do (...) k. 211 - 216, zarządzenie nr (...)Ministra Przemysłu i Handlu k. 53 – 53v, załącznik do zarządzenia nr (...)Ministra Przemysłu i Handlu k. 54, protokół notarialny z Nadzwyczajnego Walnego Zgromadzenia Akcjonariuszy spółki pod firmą (...) S.A. z siedzibą w W. wraz załącznikami k. 55 - 62v)

Spółka (...) S.A. w 2007 r zmieniła firmę na (...) S.A. (postanowienie Sądu Rejonowego dla m. st. Warszawy w Warszawie Wydział Gospodarczy KRS k. 63)

Na skutek podziału spółki (...) S.A. w drodze przeniesienia na spółkę (...) S.A. z siedzibą w W. materialnych i niematerialnych składników majątkowych (...) S.A. , stanowiących odrębne przedsiębiorstwo, (...) S.A. wstąpiła zgodnie z planem podziału z dniem 31 grudnia 2007 w drodze sukcesji uniwersalnej częściowej we wszystkie prawa i obowiązki (...) S.A. związane z własnością linii elektroenergetycznej 220 kV M. – M.. (plan podziału ogłoszony w Monitorze Sądowym i Gospodarczym k.64 – 69v)

W roku 2008 spółka (...) S.A. zmieniła firmę na (...) S.A. (postanowienie Sądu Rejonowego dla m. st. Warszawy w Warszawie Wydział Gospodarczy KRS k. 70)

W roku 2013 spółka (...) S.A. zmieniła firmę na (...) S.A. (postanowienie Sądu Rejonowego dla m. st. Warszawy w Warszawie Wydział Gospodarczy KRS k. 255)

Prawomocnym postanowieniem z dnia 28 maja 2013 r wydanym w sprawie sygn. akt I Ns 888/12 Sąd Rejonowy w Mińsku Mazowieckim stwierdził, że Skarb Państwa nabył z dniem 10 lutego 1987 r przez zasiedzenie służebność o treści służebności przesyłu na nieruchomości położonej w S., stanowiącej działkę nr (...), dla której Sąd Rejonowy w Mińsku Mazowieckim Wydział Ksiąg Wieczystych prowadzi księgę wieczystą nr (...), polegającą na:

- prawie utrzymywania na nieruchomości obciążonej linii energetycznej o napięciu 220 kV relacji M. – M. i prowadzenia eksploatacji tej linii,

- zapewnieniu każdoczesnemu właścicielowi linii energetycznej 220 kV relacji M. – M. nieodpłatnego prawa przechodu i przejazdu przez obciążoną nieruchomość w celu wykonywania czynności związanych z eksploatacją, konserwacją, remontem oraz wymianą przewodów linii energetycznej o napięciu 220 kV relacji M. – M., przy czym wykonywanie tego prawa ograniczone zostało do zasięgu pasa technologicznego oznaczonego w granicach pkt. a – b – 29 – 30 – 31 – c – d – 42 – 35 - 26 – a, o powierzchni 0,1430 ha – oznaczonego na mapie sporządzonej przez biegłego sądowego w zakresie geodezji i kartografii A. K. stanowiącej integralną część niniejszego postanowienia, przyjętej do państwowego zasobu geodezyjnego i kartograficznego w M. pod nr (...). (postanowienie k. 239 – 239v) .

Sąd zważył, co następuje:

W przedmiotowej sprawie powódka wniosła o nakazanie pozwanej spółce przywrócenia stanu zgodnego z prawem i zakazanie dalszych naruszeń prawa własności gruntu działki nr (...), w ten sposób, aby zobowiązać pozwaną do usunięcia z wymienionej działki gruntu urządzeń elektroenergetycznych, które naruszają realizację przysługującego powódce prawa własności. Powódka reprezentowana przez profesjonalnego pełnomocnika nie wskazała podstawy prawnej swego żądania. Z jego brzmienia wynika jednak ,iż opiera się ono na treści art. 222 § 2 k.c.

Roszczenie negatywne wynikające z treści ww. przepisu powstaje wówczas, gdy prawo własności zostało naruszone w inny sposób niż pozbawienie właściciela faktycznego władztwa nad rzeczą. Należy przy tym podkreślić, że naruszenie prawa własności musi nosić cechy bezprawności. Roszczenie negatywne jest skierowane przeciwko trwałemu wkraczaniu w sferę uprawnień właściciela przez osobę nieuprawnioną i jest zasadne pod warunkiem, że stronie przeciwnej nie przysługuje skuteczne względem właściciela prawo do korzystania z rzeczy.

W tym miejscu wskazać należy, iż własność jest prawem bezwzględnym, ale nie absolutnym, a jego granice wyznacza treść art. 140 k.c. (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 9 lipca 2008 r., V CSK 52/08) Skuteczne ustanowienie służebności przesyłu prowadzi do zgodnego z prawem ograniczenia uprawnień właściciela wobec należącej do niego rzeczy, co stanowi wyjątek od zasady przewidzianej w art. 140 k.c.

Służebność przesyłu została wprowadzona do polskiego systemu prawnego ustawą z dnia 30 maja 2008 r. o zmianie ustawy - Kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. 2008 r. Nr 116 poz. 731) i została unormowana w art. 305¹ - 305⁴ k.c. jako trzecia kategoria służebności obok służebności gruntowych i osobistych. Stosownie do regulacji art. 305⁴ k.c. odpowiednie zastosowanie znajdują do niej przepisy dotyczące służebności gruntowych.

Treścią służebności przesyłu jest korzystanie przez przedsiębiorcę w oznaczonym zakresie z cudzej nieruchomości (nieruchomości obciążonej), w zakresie niezbędnym do zapewnienia prawidłowego funkcjonowania urządzeń przesyłowych (G. B., W sprawie podmiotowych praw rzeczowych w nowym kodeksie cywilnym, R. 2008, nr 2, s. 43). Na treść służebności przesyłu składa się obowiązek właściciela nieruchomości obciążonej znoszenia istnienia cudzych urządzeń na gruncie, w tym znoszenia podejmowanych przez przedsiębiorcę czynności w celu ich utrzymania, konserwacji, remontu. Jak wyjaśnił SN w postanowieniu z dnia 17 lutego 2011 r. (IV CSK 303/10, Lex nr 785540): "Służebność przesyłu daje uprawnionemu, aczkolwiek w pewnym ograniczonym zakresie, władztwo nad cudzą nieruchomością i ogranicza prawa własności właściciela nieruchomości"

W przedmiotowej sprawie pozwany przedstawił prawomocne postanowienie Sądu Rejonowego w Mińsku Mazowieckim, z którego wynika, że Skarb Państwa nabył z dniem 10 lutego 1987 r. przez zasiedzenie służebność o treści służebności przesyłu na nieruchomości położonej w S., stanowiącej działkę nr (...), która stanowi obecnie własność powódki polegającą m.in. na prawie utrzymywania na nieruchomości obciążonej linii energetycznej o napięciu 220 kV relacji M. – M. i prowadzenia eksploatacji tej linii. Pozwany w toku przedmiotowej sprawy wykazał również, iż skutecznie wstąpił w prawa i obowiązki przysługujące Skarbowi Państwa w związku z własnością urządzeń przesyłowych i służebnością odpowiadającą treści służebności przesyłu w zakresie linii 220 kV relacji M. – M.. Przedstawione dokumenty urzędowe wykazujące przekształcenia podmiotowe oraz następstwo prawne kolejnych właścicieli sieci elektroenergetycznej nie były kwestionowane ze względu na ich treść i prawdziwość przez stronę powodową. Tym samym uznać należy, iż pozwana spółka wykazała, że obecnie dysponuje tytułem prawnym umożliwiającym jej korzystanie w ograniczonym zakresie z nieruchomości stanowiącej własność powódki.

Poza tym zgodzić należy się z twierdzeniem pozwanego, iż żądanie powódki dotyczące usunięcia linii elektroenergetycznej z należącej do niej nieruchomości jest niezgodne z zasadami współżycia społecznego. Przedmiotowa linia elektroenergetyczna istnieje od kilkadziesiąt lat i za jej pomocą dostarczana jest energia elektryczna do znacznej liczby odbiorców. Zmiana przebiegu tej linii spowodowałaby nie tylko czasowe ograniczenia w dostawie energii dla innych odbiorców, ale również znaczne koszty związane z jej przebudową, które de facto obciążąby odbiorców energii, w przypadku nałożenia kosztów przebudowy na pozwaną spółkę.

Mając zatem na uwadze powyższe ustalenia Sąd uznał, iż żądanie powódki oparte na treści art. 222 § 2 k.c. jest nieuzasadnione i podlega oddaleniu.

B. K. wniosła również o zasądzenie na jej rzecz od (...) S.A. z siedzibą w K. kwoty 560.000 zł z ustawowymi odsetkami od dnia wniesienia powództwa, tytułem wynagrodzenia za bezumowne korzystanie z gruntu działki o numerze (...), położonej w S. przy ul. (...). Powódka reprezentowana przez profesjonalnego pełnomocnika nie wskazała podstawy prawnej swego żądania. Z przedstawionego stanowiska powódki wynikało, że pozwana spółka nie dysponuje tytułem

prawnym do korzystania z urządzeń przesyłowych znajdujących się na jej nieruchomości. Tym samym pozwany powinien zapłacić powódce wynagrodzenie za utrudnienia w korzystaniu z nieruchomości i ograniczania powódki jako właściciela w jej prawach. Żądanie powódki obejmowało okres dziesięciu lat licząc wstecz od daty złożenia pozwu tj. 13.04.2011 r czyli okres od 2001 do 2011r.

Treść żądania powódki wskazuje na to ,iż wywiedzione ono zostało z art. 225 k.c. w zw. z art. 224 § 2 k.c., zgodnie z którym samoistny posiadacz w złej wierze jest zobowiązany względem właściciela m.in. do wynagrodzenia za korzystanie z jego rzeczy. Niewątpliwie przedsiębiorstwo przesyłowe, które nie legitymuje się uprawnieniem do ingerowania w sferę cudzej własności dla bieżącego utrzymania urządzeń przesyłowych, korzysta z nieruchomości w złej wierze i zobowiązane jest, na wskazanej wyżej podstawie, do świadczenia wynagrodzenia.

W przedmiotowej sprawie jak wynika z zebranych dokumentów opisanych wyżej, od 1967 r Skarb Państwa korzystał z urządzeń znajdujących się na działce powodów. Prawomocnym postanowieniem z dnia 28 maja 2013 r wydanym w sprawie sygn. akt I Ns 888/12 Sąd Rejonowy w Mińsku Mazowieckim stwierdził, że Skarb Państwa nabył z dniem 10 lutego 1987 r przez zasiedzenie służebność o treści służebności przesyłu na nieruchomości położonej w S., stanowiącej działkę nr (...). W tym miejscu wskazać należy ,iż z uchwały Sądu Najwyższego - Izba Cywilna z dnia 22 października 2009 r. (III CZP 70/09, LexPolonica nr 2089173) wynika, iż korzystanie przez przedsiębiorstwo państwowe z nieruchomości w sposób odpowiadający treści służebności gruntowej, prowadzące do zasiedzenia służebności gruntowej przed dniem 1 lutego 1989 r., stanowiło podstawę do nabycia tej służebności przez Skarb Państwa.

Mając zatem na uwadze powyższe okoliczności, a także biorąc pod uwagę przekształcenia po stronie przedsiębiorcy przesyłowego (pозwanego) należy uznać, że pozwany we wskazywanym w pozwie okresie był uprawnionym do korzystania z nieruchomości powódki w ramach służebności przesyłu polegającej na:

- prawie utrzymywania na nieruchomości obciążonej linii energetycznej o napięciu 220 kV relacji M. – M. i prowadzenia eksploatacji tej linii,
- zapewnieniu nieodpłatnego prawa przechodu i przejazdu przez obciążoną nieruchomość w celu wykonywania czynności związanych z eksploatacją, konserwacją, remontem oraz wymianą przewodów linii energetycznej o napięciu 220 kV relacji M. – M..

W tym miejscu ponownie wskazać należy ,iż następstwo prawne pozwanego w zakresie wykonywania służebności zostało w przedmiotowej sprawie wykazane dokumentami urzędowymi, których wiarygodność w żaden sposób nie została podważona przez powódkę.

Tym samym nie można uznać ,aby powódka wykazała wystąpienie przesłanek określonych w treści art. 225 k.c. w zw. z art. 224 § 2 k.c., koniecznych do uwzględnienia jej żądania zapłaty wynagrodzenia za bezumowne korzystanie z nieruchomości. Powódka nie wykazała także, aby pozwany korzystał z jej nieruchomości w zakresie szerszym niż wynikało to ze służebności przesyłu i w tym zakresie był zobowiązany do zapłaty wynagrodzenia.

Mając na uwadze powyższe Sąd nie znalazł podstaw do uwzględnienia powództwa i orzekł jak w wyroku.

Rozstrzygnięcie o kosztach procesu Sąd oparł na treści art. 98 k.p.c. oraz na treści § 6 pkt 7 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu. Z uwagi na charakter sprawy oraz sytuację majątkową powódki wykazaną złożonym do akt sprawy oświadczeniem majątkowym Sąd odstąpił od obciążania powódki nieuiszczonymi kosztami sądowymi należnymi na rzecz Skarbu Państwa.